

C/2026/883

27.2.2026

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg Meddelelse fra Kommissionen – Det vejledende kerneenergiprogram forelagt i henhold til Euratomtraktatens artikel 40 med anmodning om udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(COM(2025) 315 final)

(C/2026/883)

Ordfører: **Dumitru FORNEA**

Medordfører: **Alena MASTANTUONO**

Rådgivere	Véronique CHAPPELART (for ordføreren, Gruppe II) Yves MARIGNAC (for Gruppe III)
Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 13.6.2025
Retsgrundlag	Euratomtraktatens artikel 40
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	12.11.2025
Vedtaget på plenarforsamlingen	4.12.2025
Plenarforsamling nr.	601
Resultat af afstemningen (for/imod/ hverken for eller imod)	197/45/33

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) mener, at kerneenergi på nuværende tidspunkt spiller en afgørende rolle i dekarboniseringen af det europæiske kontinent, hvilket også i fremtiden vil gøre sig gældende, navnlig fordi Den Europæiske Union (EU) er nødt til at konsolidere sin strategiske autonomi inden for både energi og teknologi.

1.2. EØSU beklager, at der ikke er blevet foretaget en grundig vurdering med henblik på at fastslå årsagerne til, at de ambitiøse investeringer, der blev bebudet i det tidligere vejledende kerneenergiprogram, ikke har materialiseret sig. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at medtage lovgivningsmæssige og finansielle foranstaltninger i det vejledende kerneenergiprogram, som kan støtte de planlagte investeringer. Målet er at fremme udviklingen af innovative brændselskredsløbsanlæg og sætte beløb på de investeringer, der er brug for til det nukleare brændselskredsløb. Dette er mere nødvendigt end nogensinde før i betragtning af den geopolitiske uro, som tvinger EU til at udvikle EU-baserede kapaciteter, og den nukleare værdikæde bør derfor støttes i forhold til færdigheder, forskning og brændstoffsyningskæden.

1.3. EØSU mener, at der bør gælde de samme betingelser for investeringer i kerneenergisektoren som for vedvarende energikilder. Kerneenergi og vedvarende energikilder supplerer hinanden, og medlemsstaterne er selv ansvarlige for at vælge deres energimiks.

1.4. EØSU anbefaler tillige, at man fremskynder investeringerne gennem særlige foranstaltninger såsom en strømlinet statsstøtteproces og skattemæssige foranstaltninger, godkendelsesprocedurer og hurtigere beslutninger på EU-plan og nationalt plan. Udvalget opfordrer også til, at det vejledende kerneenergiprogram kommer til at indeholde et tilsagn om at åbne adgangen til EU's samhørighedsfonde, når medlemsstaterne vælger denne mulighed, og til langsigtet finansiering.

1.5. Efter EØSU's opfattelse spiller dialogen med civilsamfundet en afgørende rolle for opbygning af tillid, ejerskab og samfundsmæssig accept. Udvalget understreger, at beslutninger om nye projekter i den nukleare sektor, herunder udvikling af nye teknologier, bør træffes efter, at resultaterne af en bred og gennemsigtig dialog med civilsamfundet om de tekniske, økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter, foreligger. Desværre er der ikke afsat midler til en meningsfuld inddragelse af civilsamfundet i disse spørgsmål.

1.6. EØSU anbefaler, at man lader brint indgå i det vejledende kerneenergiprogram, da denne kulstoffattige energikilde også kan produceres af den nukleare sektor og udgør en alternativ løsning, som diversificerer forsyningsvejene, mindsker afhængigheden af fossilbaseret brint og styrker sektorintegrationen mellem energi, industri og transport.

1.7. Det anbefales også, at man tager højde for den rolle, kerneenergien spiller med hensyn til at stabilisere nettet. Udvalget opfordrer til, at der føjes en beregning af de systemiske omkostninger, som kan undgås takket være kerneenergi, til det vejledende kerneenergiprogram. EØSU henleder Kommissionens opmærksomhed på, at inddragelse af normaliserede elomkostninger i dens beregninger medfører bias over for kapitalintensive teknologier med lang levetid og gør, at der ikke tages højde for systemiske omkostninger og sikkerhedsaspekter.

1.8. EØSU noterer sig anbefalingerne fra den europæiske industrielle alliance for små modulære reaktorer og opfordrer Kommissionen til at tage dem i betragtning i forbindelse med det vejledende kerneenergiprogram og relevante lovgivningsforslag. Udvalget anbefaler også, at Kommissionen i forbindelse med det vejledende kerneenergiprogram foreslår måder og midler til at forbedre samarbejdet mellem medlemsstaterne omkring små modulære reaktorer (SMR).

1.9. EØSU efterlyser hyppigere opdateringer af det vejledende kerneenergiprogram i tråd med de nationale energi- og klimaplaner i betragtning af sektorens betydning for EU's dekarboniseringsindsats.

2. Baggrund

2.1. Meddelelsen COM(2025) 315 final omhandler det vejledende kerneenergiprogram 2025 og blev fremlagt af Kommissionen den 13. juni 2025 i henhold til Euratomtraktatens artikel 40 med anmodning om udtalelse fra EØSU. I meddelelsen skitseres kerneenergiens rolle og kurs i EU's planer for dekarbonisering, energikonkurrenceevne og sikkerhed frem mod 2050, og samtidig beskrives visionen for den nukleare sektor i EU's energipolitik.

2.2. Kerneenergi positioneres som en afgørende ren energikilde for nogle EU-medlemsstater, som leverer pålidelig grundlastelektricitet, der fremmer yderligere integration af vedvarende energikilder og støtter dekarboniseringsindsatsen.

2.3. I Euratomtraktatens artikel 40 hedder det, at Kommission regelmæssigt skal offentliggøre vejledende programmer på det nukleare område, som navnlig angiver målsætningerne for fremstilling af kerneenergi og de investeringer, der er brug for, herunder information om effektiv dekommissionering, den cirkulære økonomi og ansvarlig affaldshåndtering, og at Kommissionen skal indhente udtalelse fra EØSU, inden de offentliggøres. Siden 1958 er der blevet offentliggjort seks vejledende kerneenergiprogrammer, hvoraf det seneste kom i 2016. Dette er tydeligvis ikke i overensstemmelse med det mål, der blev angivet i det vejledende kerneenergiprogram fra 2007, om »ofte at offentliggøre det vejledende kerneenergiprogram«⁽¹⁾.

2.4. I henhold til EUF-traktatens artikel 194 har medlemsstaterne ret til at fastsætte betingelserne for udnyttelsen af deres energiressourcer, vælge mellem forskellige energikilder og fastlægge den generelle sammensætning af deres energiforsyning, samtidig med at de skal undgå at pålægge fremtidige generationer urimelige byrder. EU's og Euratoms energipolitik bør lette disse beslutninger og samtidig holde fast i EU's og Euratoms politiske mål såsom klimaneutralitet senest i 2050, som fastsat i den europæiske klimalov, fremme investeringer og sikre oprettelsen af væsentlige anlæg, der er brug for til udviklingen af kerneenergi i Fællesskabet, således som det fremgår af Euratomtraktaten.

⁽¹⁾ »Kernekraftens udvikling skal som den øvrige del af EU's energipolitik styres (...) Med henblik på at give et mere regelmæssigt ajourført billede af situationen i EU vil Kommissionen – i overensstemmelse med Euratom-traktatens artikel 40 – offentliggøre vejledende kerneenergiprogrammer med kortere intervaller.« – s. 24.

2.5. EU's politiske beslutningstagning kræver en tydelig analytisk proces og metode, der kan udgøre en sammenhængende ramme for den nationale beslutningstagning. Det vejledende kerneenergiprogram udgør potentielt en mulighed for dette for de medlemsstater, der overvejer kerneenergi, såvel som for dem, som allerede har kerneenergi og planlægger at udvide området.

2.6. I det vejledende kerneenergiprogram 2025 påpeges det, at store kernereaktorer, der er installeret i EU, kan nå op på 144 gigawatt el (GWe) i 2050 med et basisscenarie anslået til 109 GWe, såfremt der foretages rettidige investeringer, og kernereaktorerne levetid forlænges. Dette scenarie afspejler mere eller mindre målet på 150 GWe installeret nuklear kapacitet i EU senest i 2050, som blev fastsat af Atomalliancen med 16 EU-medlemsstater.

2.7. Det er blevet skønnet, at der er brug for samlede investeringer på 241 mia. EUR i nutidsværdi for at realisere disse kapacitetsmål senest i 2050, plus yderligere 300 mia. EUR til den samlede håndtering af alt radioaktivt affald i hele EU. Der lægges vægt på hele den nukleare livscyklus: fra forlængelse af eksisterende anlægs levetid til opførelse af nye store reaktorer og sikker dekommissionering og deponering af radioaktivt affald.

2.8. Udviklingen og udbredelsen af små modulære reaktorer udgør et centralt fokus med potentiale til at nå op på 53 GWe inden 2050. Det vejledende kerneenergiprogram 2025 sætter stærkt fokus på innovation, herunder på Den europæiske industrielle alliance om små modulære reaktorer, som sigter mod kommerciel udbredelse af denne teknologi i begyndelsen af 2030. Det angives i programmet, at en målrettet EU-fusionsstrategi vil støtte ITER og prioritere fremskyndelsen af kommerciel fusion gennem offentlig-private partnerskaber.

2.9. Forskellige design af små modulære reaktorer egner sig til forskellige anvendelsesformål. Nogle optimeres til udelukkende at producere elektricitet. Andre anvendes til kombineret produktion af elektricitet og varme, mens andre primært anvendes til levering af højtemperaturvarme til industrien eller til fjernvarme. Denne mangfoldighed bør anerkendes som en styrke, da den gør, at små modulære reaktorer kan bidrage ikke blot til dekarbonisering af nettet, men også til industriel konkurrenceevne og dekarbonisering af opvarmning. Desuden kan små modulære reaktorer drives fleksibelt, navnlig når de integreres med termisk energilagring eller med Power-to-X (PtX)-systemer til brint og syntetiske brændstoffer. Denne fleksibilitet kan gøre dem til et værdifuldt supplement til variable vedvarende energikilder i et afbalanceret europæisk energimiks.

2.10. Ved udgangen af 2024 var der 101 kernekraftreaktorer i drift i 12 medlemsstater⁽⁷⁾. Deres installerede nettokapacitet udgjorde i alt ca. 98 GWe. I 2023 tegnede kerneenergi sig for 22,8 % af EU's elproduktion⁽⁸⁾. Bestanden af reaktorer i EU omfatter tre nye enheder, der for nylig er blevet tilsluttet nettet, og yderligere tre er under opførelse⁽⁹⁾. Der påtænkes et antal nye enheder i forbindelse med nukleare programmer, som er under udvikling i en række medlemsstater⁽¹⁰⁾.

2.11. Den europæiske nukleare industri omfatter på EU-plan mere end 1,1 million arbejdspladser⁽⁶⁾. Den nukleare værdikæde er en vigtig økonomisk sektor, der sætter et stort aftryk for så vidt angår job, forsyningskædekapacitet og avanceret FoU. Der er tale om en nettonulværdikæde, som næsten udelukkende er hjemmehørende i EU.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Det vejledende kerneenergiprogram 2025 giver et ajourført overblik over medlemsstaternes planer for kerneenergi i henhold til Euratomtraktatens artikel 40. Programmet anslår det samlede investeringsbehov i et basisscenarie for nettoelproduktionskapacitet fra store kernereaktorer uden små modulære reaktorer til ca. 241 mia. EUR i 2050 og forventer en stigning på 12 000 MW i EU's nukleare kapacitet. Selv om det er tænkt som et beskrivende snarere end et præskriptivt dokument, rejser det vejledende kerneenergiprogram flere spørgsmål vedrørende gennemførlighed, omkostninger og tilpasning til EU's bredere energimål.

⁽⁷⁾ Belgien, Bulgarien, Tjekkiet, Spanien, Frankrig, Ungarn, Nederlandene, Rumænien, Slovenien (Kroatien), Slovakiet, Finland og Sverige.

⁽⁸⁾ Slight increase in nuclear power production in 2023 – News articles – Eurostat.

⁽⁹⁾ Mochovce 3 i Slovakiet blev tilsluttet nettet i januar 2023, Olkiluoto 3 i Finland påbegyndte kommercielle aktiviteter i maj 2023, og Flamanville 3 i Frankrig blev tilsluttet nettet i december 2024. En reaktor i Slovakiet (Mochovce 4) og to andre i Ungarn (Paks II) er under opførelse.

⁽¹⁰⁾ Herunder Belgien, Bulgarien, Tjekkiet, Frankrig, Ungarn, Italien, Nederlandene, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien og Sverige.

⁽⁶⁾ Impact Report – Vision to 2050, udarbejdet af Deloitte for Foratom, april 2019.

Den økonomiske begrundelse for større investeringer i kernekraft kræver en omhyggelig analyse, herunder af fordelene ved at levere kulstoffri grundlastenergi og stabilisere nettet såvel som af de rekordstore omkostningsoverskridelser og forsinkelser i forbindelse med de seneste projekter. Nye projekter kræver omfattende offentlig og privat finansiering. Der bør tages højde for virkningen af støtteordninger såsom differencekontrakter i forbindelse med vurderingen af nybyggede kernekraftværkers potentiale i forhold til at mindske elpriserne.

Det er endnu usikkert, hvornår små modulære reaktorer og avancerede modulære reaktorer bliver markedsparate. Hvis det går godt med at opskalere små modulære reaktorer og avancerede modulære reaktorer, kan det medføre fordele såsom serieproduktion og hurtigere udbredelse.

Vækstudsigterne afhænger af leveringsfrister, der er kortere, end hvad vi tidligere har haft erfaring for i Europa. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på at overvinde udfordringer for så vidt angår forsyningskæderne, faglært arbejdskraft og modstandsdygtighed i brændselskredsløbene for at undgå at undergrave tilliden til gennemførelsen.

Eftersom håndteringen af alt eksisterende og fremtidigt radioaktivt affald i EU som helhed anslås at komme til at koste 300 mia. EUR, udgør de langsigtede rammer for affaldshåndtering og dekommissionering desuden en økonomisk udfordring. Dette understreger behovet for at opretholde robuste langsigtede finansieringsordninger, som bl.a. omfatter midler til affaldshåndtering, for at sikre, at man ikke glemmer at tage højde for et potentielt fremtidigt erstatningsansvar.

Overordnet set er det på grund af de forskellige ovennævnte udfordringer ikke sikkert, at beregningerne i det vejledende kerneenergi program holder stik.

Derfor anmoder EØSU Kommissionen om at:

- Styrke den evidensbaserede vurdering – sikre, at investerings-, teknologi- og kapacitetsfremskrivninger understøttes af gennemsigtige, uafhængigt verificerede data og følsomhedsanalyser.
- Prioritere omkostningseffektivitet – systematisk sammenligne investeringer i kernekraft med andre lavemissionsteknologier for at kortlægge de mest effektive veje mod EU's klimamål.
- Afhjælpe strukturelle flaskehalse – udvikle koordinerede foranstaltninger med henblik på at blive ved med at mindske afhængigheden af Rusland i den nukleare forsyningskæde uden at skabe en ny afhængighed et andet sted samt uddanne kvalificeret personale.
- Præcisere rammerne for affaldshåndtering og dekommissionering – gøre realistisk omkostningsplanlægning og ansvarsstyring til en del af de langsigtede investeringsstrategier.
- Sikre politikkoherens – bringe den nukleare planlægning på linje med aftalen om ren industri og REPowerEU-målene for at udvikle en omkostningseffektiv teknologineutral tilgang til energisikkerhed og dekarbonisering.

3.2. EØSU glæder sig over, at det i det vejledende kerneenergi program 2025 understreges, at kerneenergi har potentiale til at levere kulstoffattig elektricitet og varme til husholdninger og industri såvel som til at fremme produktionen af radioisotoper til medicinske formål (7) og sikre fleksibilitet og stabilitet i energinettet. Udvalget beklager imidlertid, at der ikke foreslås specifikke katalysatorer i programmet, og at det mangler en egentlig handlingsplan. EØSU opfordrer Kommissionen til at foreslå støtteforanstaltninger for de investeringer, der er planlagt under det vejledende kerneenergi program, fremme udvikling af innovative brændselskredsløbsanlæg og sætte beløb på de investeringer, der skal foretages i det nukleare brændselskredsløb. Udvalget understreger betydningen af et integreret brændselskredsløb og af udvikling af EU-baseret kapacitet til dekarbonisering af EU såvel som sikkerhed for, at denne dekarbonisering finder sted.

3.3. I det vejledende kerneenergi program 2025 konkluderes det, at siden det sidste kerneenergi program blev offentliggjort i 2017, »har Kommissionen ikke observeret en væsentlig ændring i de planlagte investeringsbeløb«. Dette synes ikke at være i overensstemmelse med prognoserne for installeret kapacitet i det vejledende kerneenergi program 2025, som når frem til den modsatte konklusion. Kommissionens analyse bør ikke begrænses af formelle krav såsom kun at basere sig på endelige nationale energi- og klimaplaner, men bør tage hensyn til det bredere billede. EØSU påpeger, at omfanget af investeringer, der nævnes i det vejledende kerneenergi program, ikke helt afspejler ambitionsniveauet.

(7) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — EU's kræftbehandlingsplan: drivkræfter for at sikre forsyningen af medicinske radioisotoper (initiativudtalelse) (EUT C, C/2024/4661, 9.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4661/oj>).

3.4. Det vejledende kerneenergiprogram 2025 illustrerer kerneenergiens udviklingspotentiale og bekræfter, at denne energikilde bidrager til energiomstillingen og spiller en central rolle i energisystemerne. Det er derfor nødvendigt at give klart udtryk for, at kerneenergi er en vigtig del af energiomstillingen og et af de centrale elementer i en nulemissionsøkonomi, som bidrager med en sikker og regulerbar energiforsyning til konkurrencedygtige og overkommelige priser. Kerneenergi bør ikke behandles som en overgangsløsning, men derimod som en langsigtet energikilde. Der bør derfor foretages passende justeringer i EU's politik, herunder i taksonomiforordningen.

3.5. EØSU mener, at:

3.5.1. Kerneenergi er et centralt element i diversificeringen af EU's energiforsyning, fordi kernekraften leverer sikker, kulstoffattig og pålidelig elektricitet. Det sikrer, at nettet forbliver stabilt det meste af tiden uanset vejr og tidspunkt på dagen, og der er mindre pres på systemiske omkostninger. Når den økonomiske analyse integrerer de fulde omkostninger (systemomkostninger), afsløres den store økonomiske værdi af at udvikle kernekraft inden for energimikset. Referenceundersøgelser (IEA, RTE, Fraunhofer, Lazard, IRENA, Bloomberg) er enige på dette punkt: Et diversificeret miks, der omfatter kernekraft, er mere konkurrencedygtigt end et miks, der udelukkende består af vedvarende energi. Integration af kernekraft bidrager til at begrænse de ekstra omkostninger, der er forbundet med lagring og overdimensionering af elnettet. I mangel af et regulerbart grundlag gælder det, at jo større andel af variable energikilder, i jo højere grad går omkostningerne til den energi, der er nødvendig for at overvinde perioder med lav produktion, mod en »uendelig pris«. Kernekraft fungerer som en forsikring mod denne omkostningsekspllosion i perioder med høj belastning af systemet.

3.5.2. EU er nødt til at foregribe en massiv »cliff-effekt« med hensyn til sin regulerbare energi i løbet af perioden 2040-2050. Fremskrivningerne peger i retning af en planlagt lukning af næsten 200 GW konventionel termisk energi og 80 GW eksisterende kernekraft. Dette strukturelle underskud forværres af vandkraftens voksende sårbarhed over for klimaforandringer og af den øgede forekomst af »Dunkleflaute«-episoder (perioder uden hverken vind eller sol). EØSU understreger, at det er afgørende at kompensere for disse ca. 300 GW manglende regulerbar energi. Intet elektrisk system – endsige et system, der støtter en industri, som kræver et udbud af meget høj kvalitet – kan klare sig uden regulerbar energi. Som RTE har fremhævet, vil et fald under en tærskel på 40 % regulerbar energi i mikset medføre, at vi »bevæger os ind i et risikoområde«, hvor Europa risikerer strømafbrydelser og uholdbare prisudsving.

3.5.3. Dette styrker modstandsdygtigheden over for forsyningsafbrydelser, supplerer de vedvarende energikilder og mindsker afhængigheden af importerede brændstoffer, hvilket alt sammen er væsentligt for EU's mål i forhold til klima, konkurrenceevne og sikkerhed⁽⁸⁾. En streng kontrol med EU's sårbarheder kræver opretholdelse af en stabil base af regulerbar energi (primært atomkraft og vandkraft). Selv om fremskrivningerne for 2050 bygger på en nuklear kapacitet på ca. 110 GW inden for en samlet kapacitet på ca. 2 500 GW, er denne volumen, selv om den er beskeden i forhold til den installerede kapacitet, afgørende for den systemiske værdi. Ud over selve produktionen kan det europæiske elsystem ikke fungere uden de væsentlige tjenester, som disse anlæg leverer: inerti (via roterende maskiner), som er en forudsætning for frekvensstabilitet, og kapacitetsgarantier.

3.5.4. Ved at fungere som en pålidelig kilde til elektricitet kan kerneenergien supplere væksten i de vedvarende energikilder og dermed udjævne udsving og støtte yderligere integration af rene energikilder i systemet. Kerneenergi kan også forsyne eksisterende EU-industrier (stål, cement, kemikalier osv.) såvel som nye industrier (såsom datacentre) med en konstant strøm af dekarboniseret elektricitet. Kerneenergien kan derfor spille en vigtig rolle med hensyn til at støtte EU's samlede industrielle omstilling.

3.5.5. Medlemsstaterne bør sende deres seneste opdateringer til Kommissionen, så der kan tegnes et klart billede af den nuværende situation. Nogle nationale planer er faktisk ikke afspejlet i det vejledende kerneenergiprogram. Kandidatlandenes rolle skal også tages i betragtning – det gælder i forhold til kriseberedskab, alternative brændstoffer, fælles anlæg (f.eks. til behandling af radioaktivt affald) og byggeplaner. Ukraine kan med sin nukleare ekspertise øge planerne i det vejledende kerneenergiprogram om samlet nettokapacitet med 24 GWe til 186 GWe inden 2050.

3.5.6. Afsnit 4.2 i det vejledende kerneenergiprogram 2025 omhandler vækst i kapaciteten inden for fluktuerende energikilder, som ledsages af omfattende behov for netinvesteringer og høje netadministrationsomkostninger. EØSU mener, at udbredelse af kerneenergi kan reducere disse investeringsbehov og omkostninger, hvis der også stilles incitamenter og støttemekanismer til rådighed for nukleare anlæg. Dette bør understreges i det vejledende kerneenergiprogram, og der bør opregnes specifikke afbødningsmuligheder (nye energikilder, netværk, akkumulering, systemydelse og modstandsdygtighed i systemet) og tages hensyn til forskellige energikilders indvirkning på nettets systemiske omkostninger.

⁽⁸⁾ <https://www.europeanfiles.eu/energy/current-and-future-contributions-of-nuclear-energy-to-energy-security>.

3.5.7. Det er beklageligt, at brintproduktion helt er udeladt fra det vejledende kerneenergiprograms afsnit 5, navnlig henset til de igangværende europæiske drøftelser om kulstoffattig brint. Set fra EØSU's synspunkt er projekter vedrørende grøn brint endnu ikke blevet tilstrækkeligt udviklet i Europa. De halter langt bagefter det forventede udviklingsniveau. Navnlig bør kerneenergi udtrykkeligt anerkendes som en strategisk bidragsyder til Europas brintøkonomi.

3.5.8. Ud over eldrevet elektrolyse kan avancerede reaktorer levere dampelektrolyse ved høje temperaturer eller endog termokemiske kredsløbsprocesser, hvilket giver større effektivitet og lavere omkostninger. Hvis man sammenkoblede energiproduktionen med produktionen af brint, ville det diversificere forsyningsvejene, mindske afhængigheden af fossilbaseret brint og styrke sektorintegrationen mellem energi, industri og transport. Det vejledende program for kerneenergi bør derfor omfatte atombaseret brint som en prioriteret mulighed sammen med brint baseret på vedvarende energi.

3.5.9. Man kan ikke længere komme uden om at integrere principperne for den cirkulære økonomi i praksisser for behandling af radioaktivt affald. Ved konsekvent at anvende oparbejdnings- og genanvendelsesteknologier og indføre banebrydende teknologier som f.eks. transmutation vil EU kunne reducere både den langsigtede risiko i forbindelse med radioaktivt affald og dettes fodaftryk. Dette bør have en langt mere fremtrædende plads i det vejledende kerneenergi-program.

3.5.10. Hvor denne løsning ikke er mulig af økonomiske, samfundsmæssige eller teknologiske årsager, bør der udvikles langsigtede bortskaffelsesløsninger, herunder dybtliggende geologiske affaldsdepoter. Kommissionen bør derfor yde økonomisk støtte til forskning, udvikling og demonstration af avancerede affaldsreduktionsmuligheder, herunder separation og transmutation af langlivede isotoper. Potentielt kan disse teknologier i væsentlig grad reducere størrelsen på og radiotoksiciteten af de endelige affaldsstrømme. Eftersom det ikke er alle medlemsstater, som kan udvikle geologiske affaldsdepoter på egen hånd, bør man i forbindelse med det vejledende kerneenergi-program se nærmere på mulighederne for fælles eller multinationale bortskaffelsesløsninger, der sikrer lige adgang til sikker affaldshåndtering i hele Unionen, sådan som det beskrives i TEN/842 »Håndtering af radioaktivt affald: civilsamfundets perspektiv«.

3.6. *EØSU er overbevist om, at kerneenergi støtter energisikkerhed, uafhængighed og modstandsdygtighed over for kriser, fordi:*

3.6.1. Den mindsker afhængigheden af importeret brændstof. EU er dybt afhængig af energiimport, navnlig af fossile brændstoffer. Kerneenergi mindsker denne afhængighed, fordi brændsel kan oplagres i årevis, hvorved eksponeringen for ustabile eksterne leverandører reduceres ⁽⁹⁾.

3.6.2. Selv om uran hovedsageligt importeres, betragtes kerneenergi næsten som en form for »indenlandsk« forsyningskilde, da man i EU selv kan stå for en betydelig del af arbejdet med forarbejdning, berigelse og brændselsfremstilling. Dette giver kerneenergien en strategisk vigtig rolle i forhold til at sikre energisuveræniteten.

3.6.3. Kerneenergi har vist sit værd under energikriser ved at fastholde en stabil energiproduktion, når andre kilder er blevet upålidelige eller dyre. Branchen nyder dog ikke godt af afgiftsfritagelser, sådan som det er tilfældet for vedvarende energikilder – og nogle gange endda fossile brændstoffer.

3.6.4. Investeringer i kerneenergi støtter en robust, sikker, teknologisk avanceret europæisk forsyningskæde, som bidrager til øget økonomisk modstandsdygtighed. Ikke desto mindre bør disse investeringer føre til konkurrencedygtige og forudsigelige priser på langt sigt, der skaber en stødpude mod prishok på fossile brændstoffer. Hvis det er teknisk og økonomisk muligt at etablere disse nye reaktorer, kan omlægning af udtjente kulkraftværker med henblik på udrulning af små modulære reaktorer ses som en del af en retfærdig omstilling, der støtter den regionale udvikling og samtidig udnytter eksisterende netforbindelser og kvalificeret arbejdskraft.

3.6.5. I lyset af »investeringsmuren« i elnetterne (1 500-2 000 mia. EUR i 2050 ifølge IEA og Kommissionen) udgør kernekraft en enestående mulighed for optimering. Disse kolossale investeringer har til formål at modernisere nettet og tilslutte nye, spredte kapaciteter. I den sammenhæng udgør små modulære reaktorer en rationel løsning for den territoriale planlægning. Ved at installere disse små modulære reaktorer på steder, hvor der tidligere har været fossile brændselsanlæg (kul/gas) kan Europa udnytte den eksisterende forbindelsesinfrastruktur. Denne strategi med genbrug af anlæg (»repowering«) sparer betydelige tilslutningsomkostninger, og man undgår opførelse af nye højspændingsledninger, hvilket reducerer de samlede udgifter i forbindelse med omstillingen.

⁽⁹⁾ <https://world-nuclear.org/information-library/country-profiles/others/european-union>.

3.7. Set med EØSU's øjne bidrager kerneenergi til at opfylde forpligtelsen til dekarbonisering, idet:

3.7.1. Den producerer ca. en fjerdedel af EU's samlede elektricitet og næsten halvdelen af EU's kulstoffrie elektricitet, hvilket betyder, at den spiller en afgørende rolle for at nå klimamålene og erstatte den fossilbaserede produktion. Desuden afhænger EU's klima- og elektrificeringsstrategier af et mangfoldigt mix af vedvarende energikilder og kerneenergi for at dekarbonisere energisystemerne på en omkostningseffektiv og pålidelig måde.

3.7.2. De ovennævnte rammer bør navnlig indarbejde princippet om teknologineutralitet (og dermed behandle kerneenergi og vedvarende energikilder ens, på en måde som tager højde for deres respektive egenskaber). Denne tilgang vil være i overensstemmelse med forordningen om nettonulindustri (forordning (EU) 2024/1735) Europa-Parlamentets og Rådets ⁽¹⁰⁾.

3.7.3. For at sikre at kerneenergi kan udvikle sig i overensstemmelse med sit potentiale og yde et fuldt bidrag til energiomstillingen, bør EU's klima- og energipolitiske mål desuden afspejle ovennævnte princip om teknologineutralitet fuldt ud. Her bør man indrette sig på at nå 2050-målet under anvendelse af alle tilgængelige kulstoffattige ressourcer i tråd med medlemsstaternes kompetence til at fastlægge deres eget energimix.

3.8. EØSU mener, at det vejledende kerneenergiprogram for at opfylde sit formål bør ledsages af et sæt foranstaltninger i form af f.eks.:

- gennemførelse af princippet om teknologineutralitet i alle EU's politikker, f.eks. i kommende EU-foranstaltninger om brint og elektrificering og i ovennævnte 2040-ramme
- forslag til, hvordan bestemmelserne i forordningen om nettonulindustri og fremtidige vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse vedrørende innovative nukleare teknologier kan bidrage til at styrke EU's forsyningskæde og løbende arbejde med at forbedre EU's kapaciteter og kapabiliteter
- bedre lovgivningsmæssigt samarbejde mellem medlemsstaterne, navnlig om små modulære reaktorer
- forbedret finansiering af det nukleare område gennem langsigtet bæredygtig finansiering og finansielle institutioner såsom Den Europæiske Investeringsbank og gennem adgang til EU-finansiering såsom FoU og affaldshåndtering;
- støtte til den nukleare værdikæde med hensyn til færdigheder, forskning og brændstoffsforsyningskæden samt vigtige initiativer vedrørende sektoren såsom den industrielle alliance for små modulære reaktorer
- støtte til forskning og innovation gennem internationale samarbejdsbaserede forskningsprogrammer ⁽¹¹⁾
- udarbejdelse af tekniske forslag til vedtagelse af bredt anerkendte kodekser og standarder for små modulære reaktorer for at forenkle udvekslingen af teknologi mellem EU's medlemsstater. Oprettelse af en ramme for pilotprojekter vedrørende demonstration af små modulære reaktorer og arbejde med fælles standardisering
- fremme af udviklingen af og værdikæden for medicinske radioisotoper gennem EU-projekter og -samarbejde og støtte til projektet European Radioisotope Valley Initiative
- fremskyndelse af investeringer gennem særlige foranstaltninger (f.eks. en strømnetts statsstøtteproces for nukleare projekter, mere effektive godkendelsesprocedurer), uden at der skelnes mellem gamle og nye kraftværker.

3.9. EØSU foreslår, at man opdaterer det vejledende kerneenergiprogram oftere, da sektoren får stadig større betydning, sådan som de seneste beslutninger fra medlemsstaterne viser (forlængelse af kernekraftværkers levetid, tilbagevenden til anvendelse af kerneenergi og opbygning af ny nuklear kapacitet i medlemsstater med og uden kerneenergi).

⁽¹⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1735 af 13. juni 2024 om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for fremstilling af nettonulteknologiprodukter og om ændring af forordning (EU) 2018/1724 (EØS-relevant tekst) (EUT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

⁽¹¹⁾ Forslag om forordningen om oprettelsen af Horisont Europa 2028-2034, COM(2025) 543 final 3, 16. juli 2025.

3.10. Ifølge en undersøgelse, der samler meningsmålinger på tværs af medlemsstaterne ⁽¹²⁾, går 62,37 % af EU's befolkning ind for kerneenergi. Alligevel mener EØSU ikke, at dialogen med civilsamfundet – som er vigtig for at opbygge tillid, ejerskab og samfundsmæssig accept – behandles i tilstrækkeligt omfang i det vejledende kerneenergi-program. Nogle miljø-NGO'er giver udtryk for bekymring i forhold til fremtidig udbredelse af kerneenergi. Inddragelse af offentligheden og dialog med civilsamfundet er afgørende for at sikre, at energistrategierne afspejler samfundets prioriteter såsom bæredygtighed, pålidelighed, arealanvendelse og ansvarlig affaldshåndtering på langt sigt. En sådan tidlig inddragelse styrker tilliden til og legitimiteten af kerneenergi sammen med andre lavemissionsteknologier.

Bruxelles, den 4. december 2025.

Séamus BOLAND

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Undtagen Litauen, Luxembourg og Malta, hvor der ikke blev fundet nogen meningsmålinger. <https://www.voicesofnuclear.org/campaigns/open-letter-to-the-new-european-commission-and-parliament/>.

BILAG

SEKTIONEN FOR TRANSPORT, ENERGI, INFRASTRUKTUR OG INFORMATIONSSAMFUNDET

LOVGIVNINGSMÆSSIGT FODAFTRYK

LISTE OVER INTERESSEREPRÆSENTANTER, SOM ORDFØREREN HAR MODTAGET INPUT FRA

Nedenstående liste er udarbejdet på helt frivillig basis og alene på ordførerens og medordførerens ansvar. Ordføreren og medordføreren har modtaget input fra følgende interesserepræsentanter (organisationer og/eller selvstændige) i forbindelse med udarbejdelsen af TEN/856 om Det vejledende kerneenergiprogram:

Organisationer og/eller selvstændige

Chalmers

EDF

Framatome

Institut Terrawater

Nucleareurope

ORANO

weCARE
